POZNÁMKA K SYNONYMICE DRUHŮ SKUPINY BLAPS LETHIFERA MARSHAM, 1802 V ČSSR (COLEOPTERA, TENEBRIONIDAE)

Jaroslav Picka

Z devíti v Československu zjištěných druhů rodu Blaps Fabricius, 1775 patří do skupiny typu lethifera Marsham, 1802 (podle Seidlitze, 1893: II. oddíl, 6. skupina) čtyři a jejich určování je poněkud obtížné vzhledem k individuální variabilitě, vzájemné podobnosti i složité synonymice. Jedná se o následující druhy:

1 2 Krovky a štít pravidelně, vysoce vyklenuté, zád krovek příkře klesá. Nejmenší druh skupiny ..... B. abdita Picka, 1978

2 1 Krovky na disku zploštělé, štít rovněž plochý.

3 4 Štít víceméně čtvercový, s rovnoběžnými okraji .... B. milleri Seidlitz, 1893

4 5 Postranní okraje štítu zaoblené.

5 4 Postranní okraje štítu před zadními rohy zřetelně vykrojené. .... B. lethifera Marsham, 1802

6 5 Postranní okraje štítu široce vyklenuté, bez vykrojení před zadními rohy. Brouk nápadně plochého těla. .... B. sinuatocollis Solier, 1848 = reflexicollis Solier auct.

Jméno reflexicollis bylo v rámci rodu Blaps F. použito různými autory v různém smyslu. První je použil Dejean (1837), jako autora uvádí Zieglera. Toto jméno bylo jen bez popisu uvedeno v katalogu a je nepoužitelné. Dále jméno reflexicollis použil Fischer de Waldheim (1844) bez udání autora a s popisem, ze kterého je však jasně zřejmé, že jde o druh B. lethifera Marsham, 1802. Solier (1848) uvádí jako autora Zieglera a jméno v této kombinaci není použitelné (nom. nud., nec. Fisch.-W.). Podle popisu je zřejmé, že jde o synonymum druhu B. lethifera Marsham, 1802. Dále Solier popisuje dvě variety: Var. A: longicol-

lis Solier, 1848 je také identická s druhem B. lethifera Marsham,1802; Var. B: sinuatocollis Solier, 1848 je odlišná od druhu B. lethifera Marsham, 1802 a jedná se o první použitelné jméno pro tento druh uváděný pozdějšími autory jako "reflexicollis".

Citování těchto dvou druhů je následující:

Blaps lethifera Marsham, 1802
= Blaps reflexicollis Ziegler in Dejean, 1837, nom. nud.
= Blaps reflexicollis Fischer-Waldheim, 1844
= Blaps reflexicollis Solier, 1848 (nec Fischer-W.)
= Blaps reflexicollis var. longicollis Solier, 1848
Blaps sinuatocollis Solier, 1848
Blaps reflexicollis var. sinuatocollis Solier, 1848
= Blaps reflexicollis Solier, 1848 et auct. post.

V novější době byl druh B. sinuatocollis špatně interpretován také Šustkem (1982), který z neznalosti původního Solierova popisu cituje "z druhé ruky" a uvádí, že druh B. reflexicollis Solier, 1848 .... is characterized with parallel side pronotum ...., ale původní popis Solierův zní: .... prothorace convexiore, transverso, lateribus compressis dilatatis, margine valde arcuato, ...

Holotyp druhu B. sinuatocollis Solier, 1848 jsem měl k dispozici, podle lokalitního štítku pochází od Faldermanna z jižního Ruska a je zcela totožný s popisem. Také ve starých sbírkách z minulého století jsou zcela totožné exempláře. Například ve sbírce Helferově v Národním muzeu v Praze jsou tři kusy, mimochodem rovněž od Faldermanna, které zcela odpovídají původnímu popisu. (Faldermann už tehdy označoval tyto kusy jménem "reflexicollis" !). Allard (1880) zná dobře tento druh, uvádí charakteristické znaky (především vpředu i vzadu zúžený štít a nápadně ploché tělo). Uvádí, že ve sbírce má kus z Maďarska a z Turecka.

Zřejmě teprve v pozdější době, vzhledem k jisté vzácnosti Soliero vy práce se další autoři dopouštěli omylů a považovali tento druh za identický s druhy B. lethifera Marsham, 1802 nebo B. milleri Seidlitz, 1893.

Druh B. sinuatocollis Solier, 1848 je značně vzácnější než druh B. lethifera Marsham, 1802, od kterého je snadno odlišitelný nápadně plochým tělem, široce vyklenutými postranními okraji štítu a velmi povlovně spadající zádí krovek. Areál rozšíření je do jisté míry shodný s areálem druhu B. lethifera Marsham, 1848, ale zasahuje západněji, až na Kanárské ostrovy, jižně k severnímu pobřeží Středozemního moře, ale

na východ je rozšířen pouze na Kavkaz a nezasahuje do oblastí Sibiře. Rovněž jeho severní hranice rozšíření končí ve střední Evropě a nezasahuje jako druh B. lethifera Marsham, 1802 do severní Evropy (Anglie, Švédsko, Norsko, Sibiř).

Druh B. abdita Picka, 1978 je poměrně malý brouk, nepřesahuje délku 20 mm a je nápadný především značným vyklenutím krovek bez stopy zploštění na vrcholu. Dá se zaměnit s malými exempláři druhu B. milleri Seidlitz, 1893, od kterých se odlišuje především klenutými okraji štítu. Zatím je druh B. abdita Picka, 1978 znám jen z několika nálezů na jihozápadním Slovensku, z jižní Moravy a z Maďarska.

S u m m a r y

The validity of the species of Blaps lethifera - group, occuring in Czechoslovakia is discussed and the key for determination is given in this work. Blaps abdita Picka, 1978 is a good species, which diagnostic characters are given as well as the data of its distribution. Blaps reflexicollis Fischer Waldheim, 1844 was found to be a synonymum of Blaps lethifera Marsham, 1802, and the only available name for the species mentioned by various authors as B. reflexicollis is B. sinuatocollis Solier, 1848.

L i t e r a t u r a

Allard, M. E., 1880: Essai de Clasification des Blapsides de L'ancien Monde. Ann. Soc. Ent. France 1: 77-140.

Dejean, M., 1837: Catalogue des Coléoptères. 8. Paris. Edit. 3.: 196-233.

Fischer von Waldheim, G., 1844: Spicilegium entomographiae Rossicae. Bull. Soc. Imp. Nat. Mosc., 17, Nr. 1: 3-144.

Picka, J., 1978: Potemníkovití brouci Československa. Klíče k určování hmyzu I. Zprávy Čsl. spol. ent., 14: 1-53.

Picka, J., 1979: Eine neue mitteleuropäische Art der Gattung Blaps Fabricius, 1775. Reichenbachia, 17(13): 99-103.

Seidlitz, G., 1893: Tenebrionidae. In: Erichson: Naturgeschichte der Insecten Deutschlands, Coleoptera, 5(1): 201-877.

Solier, M., 1848: Essai sur les Collaptérides. 14^{e} Tribu- Blapsites. Studi Entomologici Pubblicati per cura di Flaminio Baudi e di Eugenio Truqui. Tom. 1, fasc. II. Torino.

Šustek, Z., 1982: Constribution to the synonymy of Blaps lethifera

Marsham, 1802. (Coleoptera, Tenebrionidae). Acta ent. bohemoslov., 79: 143-153.

Adresa autora :

Jaroslav Picka, Sezimova 7, 140 00 Praha 4

U P O Z O R N Ě N Í

Člen Čs. společnosti entomologické Ing. Miroslav Kocourek zhotovuje ve větším výběru velikostí nalepovací štítky na hmyz. Štítky jsou vyrobeny z jasně bílého papíru, který je u větších velikostí dostatečně sesílen.

Štítky je možno objednat na adrese :

Ing. Miroslav Kocourek
Víta Nejedlého 36
682 03 VYŠKOV na Moravě.